

بسم الله الرحمن الرحيم

مقاله با موضوع

آداب زیارت اربعین

عظمت مصیبت و مظلومیت خامس آل عبا به گونه ای است که گریه و سوگواری همواره قرین نام آن حضرت بوده و هست؛ همان گونه که آزادگی و شجاعت و دفاع از دین و ارزش های اسلامی با نام حسین علیه السلام عجین شده است. سنگینی این حادثه همه اهل اسلام و دیگر ادیان توحیدی را متأثر ساخته و حتی برعرشیان و ساکنان آسمان و زمین نیز سنگین آمد.

در این میان زیارت امام حسین علیه السلام در همه ایام و در هر وقت و زمان ، خصوصاً اوقات شریفه و بالاختصاص ایامی که با آن حضرت نسبتی داشته باشد فضیلت دارد و از اهمیت ویژه ای برخوردار است و روایات متعددی در ارتباط با آن وارد شده است.

حال بیستم ماه صفر روز اربعین امام حسین علیه السلام از جمله مهمترین ایامی است ؛ که زیارت امام حسین علیه السلام مورد تأکید قرار گرفته و در روایتی که «شیخ طوسی» از امام حسن عسکری علیه السلام نقل کرده، به عنوان یکی از نشانه های مومن شمرده شده است. با این اوصاف باید به سراغ آداب زیارت رفت که بسیار است و در این جا به ذکر مهمترین آنها قناعت می شود:

فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام

ائمّه اطهار علیهم السلام گذشته از آن که خودشان به زیارت قبر امام حسین علیه السلام می رفتند، با بیان پاداش های عظیم برای زیارت آن حضرت، شیعیان را برای رفتن به کربلا تشویق و بسیج می کردند و خاطره آن

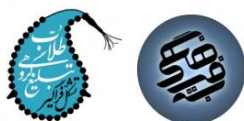

شهیدان پرافتخار را زنده نگه داشته، ضربات سنگینی را برپیکر کفر و عناد و دشمنان اهل بیت علیهم السلام وارد می کردند.

امام باقر علیه السلام فرموده است: «مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَإِنَّ إِيَّانَهُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ، وَيَمْدُدُ فِي الْعُمُرِ، وَيَدْفَعُ مَدَافِعَ السُّوءِ؛ شِيعِيَانِ مَا رَأَى بِهِ زِيَارَتَ قَبْرِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرْمَانِ دَهِيدِ زِيرَا زِيَارَتِ آن، روزی را زیاد می کند، عمر را دراز می گرداند و بدی ها را دور می سازد.»

هم چنین بشیر بن دهان از امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود: «زائر قبر حسین علیه السلام با اولین گامی که برمی دارد و از اهل بیتش جدا می شود، مغفرت گناهانش آغاز می گردد، سپس پیوسته با قدم هایی که بر می دارد پاکتر می شود تا به قبر آن حضرت برسد، وقتی نزد قبر مطهر آمد خداوند سبحان می فرماید: بنده من از من طلب کن تا عطايت کنم، دعا کن تا به اجابت رسانم و بر خداست که آنچه را در این راه بذل کرده، به او برگرداند.

و در روایت دیگری آمده است: برای خداوند فرشتگانی موکل بر قبر امام حسین علیه السلام می باشند که وقتی کسی تصمیم به زیارت قبر امام حسین علیه السلام را گرفت خداوند گناهانش را به آن ملائکه می سپرد و وقتی قدمی برداشت آن گناهان را محو می کنند و وقتی باز قدمی برداشت حسنات او را زیاد می کنند و به همین صورت حسنات او زیاد می شود تا این که بهشت بر او واجب می گردد. سپس او را در بر می گیرند و تقدیش می کنند، و فرشتگان آسمان ندا می دهند که زوَّارِ حبیبِ رسولِ خدا صلی الله علیه و آله را تقدیس کنید، و وقتی غسل زیارت کردند حضرت محمد صلی الله علیه و آله ندایشان می دهد که ای مسافران الهی! رفاقت با من در بهشت، بر شما بشارت باد! سپس امیرمؤمنان علیه السلام ندایشان می دهد که من ضامن قضای حوائج و دفع بلاها از شما در دنیا و آخرتم. سپس رسول گرامی صلی الله علیه و آله با آنها از راست و چپ ملاقات می کند تا این که با همراهی آن حضرت به سوی خانواده خود باز گردند.

روشن است که این ثواب های عظیم و پاداش های فوق العاده از آن کسانی است که عارف به حقّ امام حسین علیه السلام باشند و بدانند آن حضرت برای چه هدفی قیام کرد و در چه راهی شربت شهادت نوشید و در ضمن زیارت، با آن حضرت پیوند تازه ای برقرار کنند و در مسیر اهداف آن بزرگوار قرار گیرند و محتوای سازنده زیارت نامه ها را در وجود خود پیاده کنند و با روحیه ای تازه از کنار قبر آن بزرگوار بازگردند و لذا در روایتی که ابن عباس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره زیارت امام حسین علیه السلام و پاداش عظیم آن نقل می کند جمله «عارفاً بحقه» در آغاز روایت به چشم می خورد.

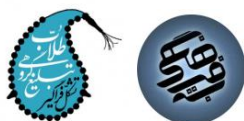
آداب زیارت امام حسین علیه السلام

در اسلام احکام و آداب فراوانی برای زیارت امام حسین (علیه السلام) ذکر شده است؛ آدابی که شایسته است زائر در مسیر زیارت اربعین و نیز پس از رسیدن به حرم مطهر آن حضرت رعایت کند که اهم آن به قرار زیر است:

روزه، غسل و دعای قبل از زیارت امام حسین (علیه السلام)

بهتر است قبل از آن که زائر از خانه خارج شود سه روز روزه بدارد و در روز سوم غسل کند و خانواده خود را جمع نماید و بگوید: «اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَوْدِعُكَ الْيَوْمَ نَفْسِي وَاهْلِي وَمَالِي وَوَلَدِي وَكُلَّ مَنْ كَانَ مِنِّي بِسَبِيلِ الشَّاهِدِ مِنْهُمْ وَالْغَائِبِ، اللَّهُمَّ احْفَظْنَا بِحِفْظِ الْإِيمَانِ، وَاحْفَظْ عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي حِرْزِكَ، وَلَا تَسْلُبْنَا نِعْمَتَكَ، وَلَا تُغَيِّرْ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ وَعَافِيَةٍ، وَزِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ، اِنَّا إِلَيْكَ رَاغِبُونَ؛ خدایا امروز خودم و خانواده و اموال و فرزندانم و هر که در راه با من است، حاضر و غایب آنان را به تو می سپارم، خدایا ما را با حفظ ایمان محافظت فرما، و از ما دفاع کن، خدایا ما را در پناهت قرار ده و نعمت هایت را از ما مگیر و آنچه که از نعمت و سلامتی به ما ارزانی داشته ای دگرگون مکن و از فضل و احسانت بر ما بیفزا که ما به تو مشتاقیم.»

شایسته است زائران حرم حسینی غسل زیارت کنند و این دعا را هنگام غسل (یا بعد از آن) بخوانند: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي نُورًا وَ طَهُورًا وَ حِرْزًا، وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ، اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِي قَلْبِي، وَ اشْرَحْ بِي صَدْرِي، وَ سَهِّلْ بِي

أُمْرِي؛ به نام خداوند و به یاری خدا، پروردگارا آن را نور و پاکیزگی و نگهبان و شفای از هر درد و آفت و عیب قرار بده! خداوندا با این غسل قلبم را پاک و خاطرم را شادمان و کارم را آسان گردان.»

آنگاه با خضوع و خشوع از منزل خارج شود و «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و «اللَّهُ أَكْبَرُ» و «الْحَمْدُ لِلَّهِ» بسیار بگوید، و صلوات بر محمد و آل محمد (صلوات الله عليهم) بفرستد و با آرامش و وقار به راه بیفتد و بداند هر زحمتی در این راه متحمل شود، اجر و پاداش عظیم دارد.

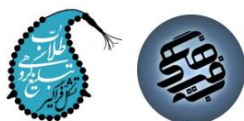
حرکت با پای برهنه

زائر، کفشها را درآورد، چون در وادی مقدسی قدم نهاده است «فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوًى؛ ندا داده شد که ای موسی من پروردگارم توام کفشهایت را بیرون آر که تو در سرزمین مقدس طوی هستی.»

برپایی آئین سوگواری و عزاداری سیدالشهدا (علیه السلام) در کربلا

از برخی از فرازهای تاریخ بر می آید که شیعیان در مناسبت های مختلف، کنار مزار آن حضرت در کربلا مراسم سوگ و ماتم برپا می داشتند و ائمه علیهم السلام نیز از این عمل شادمان می شدند و آنان را تشویق می کردند. به عنوان نمونه: عبدالله بن حماد بصری می گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: «به من خبر رسیده که در نیمه شعبان گروهی از ساکنین اطراف کوفه و دیگر نقاط، بر مزار امام حسین علیه السلام در کربلا گردهم می آیند و زنانی نیز برای آن حضرت نوحه گری می کنند، و از این جمعیت گروهی قرآن می خواند و گروهی دیگر حوادث کربلا را بازگو می کنند و جمعی نوحی گری کرده و برخی نیز مرثیه می خوانند.»

گفتم: فدایت شوم، من نیز بخشی از آنچه را می فرمایید، دیده ام. امام علیه السلام فرمود: سپاس خداوندی را که در میان مردم گروهی را قرار داد که به سوی ما می آیند و برای شهدای ما مرثیه می خوانند و دشمنان ما را کسانی قرار داد که گروهی از خویشاوندان (و دوستان ما) و دیگر مردم، آنان را بی اعتبار کرده و کار آنان را زشت و ناپسند می شمردند.

کوتاه سخن این که برگزاری مراسم سوگواری برای امام حسین علیه السلام و یاران باوفایش به ویژه در ایام اربعین حسینی از گذشته، تاکنون ادامه داشته و شیعیان و علاقمندان به سالار شهیدان، در همه جای عالم، به شیوه های گوناگون همه ساله در مصیبت آن حضرت به ماتم می نشینند و ضمن یادآوری فداکاری و جانبازی حسین بن علی علیه السلام و یارانش در مظلومیت آنان نیز اشک می ریزند.

زیارت سیدالشهدا(علیه السلام) با حالت حزن ، اندوه و ماتم

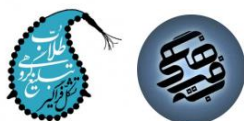
در این زمینه امام صادق علیه السلام فرمود: «در حالی به زیارت امام حسین علیه السلام برو که محزون و ژولیده و غبارآلود و گرسنه و تشنه باشی چرا که آن حضرت با چنین حالاتی به شهادت رسید، آنگاه حاجات خود را طلب کن و برگرد و کنار قبرش را وطن خود قرار مده!»

نقل شده است هنگامی که زنان و فرزندان خاندان هاشمی را از شام به سمت مدینه حرکت دادند؛ در میان راه از راهنمای قافله خواستند آنها را به کربلا ببرد، تا تجدید دیداری با شهیدان کربلا شود. هنگامی که به آن سرزمین رسیدند، مشاهده کردند که جابر بن عبدالله انصاری و جمعی از بنی هاشم برای زیارت قبر حسین علیه السلام به کربلا آمده اند. این دو قافله وقتی با یکدیگر ملاقات کردند، دیدارشان همراه با اندوه ، گریه و بر سر و صورت زدن بود و به این ترتیب ماتمی جانسوز در آن سرزمین برپا کردند.

اجتناب از خوردن غذاهای لذیذ و اکتفا به طعام ساده

شایسته است زائران اربعین حسینی توشه خویش را در این سفر، از غذاهای لذیذ و شیرین قرار ندهند و از غذاهای ساده استفاده کنند، چرا که از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: «شنیده ام جماعتی به زیارت امام حسین علیه السلام می روند در حالی که با خود سفره هایی از بزغاله های بریان و حلوها حمل می کنند، با آن که اگر به زیارت قبر پدران یا دوستان خود می رفتند چنین عمل نمی کردند.»

زیارت امام حسین(علیه السلام) با پای پیاده همراه با تواضع و فروتنی

زیارت در در بسیاری از اوقات جنبه روحی دارد؛ مثلاً «اخلاص نیت» به گونه ای که کمترین شائبه غیر خدا در آن نباشد و یا تواضع و خضوع که از یک سو سبب پاداش عظیم الهی است و از سوی دیگر نفوس انسانی را تربیت و تقویت می کند.

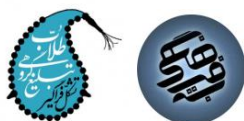
لذا اگر ممکن است زائرگاهی با پای پیاده و با کمال تواضع و فروتنی برای زیارت حرکت کند، چرا که امام صادق علیه السلام فرمود: « وقتی به شطّ فرات رسید غسل کند و با پای پیاده و برهنه حرکت کند. که در ازای هر گامی که برمی دارد هزار حسنه برای او نوشته می شود.»

کمک به نیازمندان و واماندگان در راه

شایسته است زائران اربعین حسینی به نیازمندان و واماندگان در راه کمک کند و تا حدّ ممکن در رفع مشکل آنها اهتمام ورزد و آنها را به منزل برساند؛ چرا که «شیخ کلینی» به سند معتبر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که خطاب به جمعی که در نزد او بودند فرمود: چرا شما ما را خوار و سبک می انگارید؟! فردی از آن جمع عرض کرد: پناه می بریم به خداوند از این که بخواهیم شما و یا چیزی را که مربوط به شماست سبک بشماریم. فرمود: آری! تو خودت یکی از آنها هستی! عرض کرد: به خدا پناه می برم! فرمود: آیا نزدیک «جحفه» که بودیم صدای استعانت فلان کس را شنیدی که از تو درخواست کرده بود ؛ و تو سرت را بالا گرفتی و با بی اعتنایی از او گذشتی؟! آنگاه فرمود: هر کس مؤمنی را خوار نماید ما را خوار نموده و احترام ما را ضایع کرده است. لذا زائران باید برادران مؤمن پریشان حال، احسان کنند و اگر کسی را دیدند که هزینه سفرش تمام شده از او دستگیری کنند و موجودی خود را میان خود و او، تقسیم کنند و از جدال و نزاع و همه اموری که خدا از آن نهی کرده، دوری گزینند.

لازم به ذکر است؛ تکریم برادر دینی و پرهیز از بی حرمتی و بی اعتنایی نسبت به مؤمن در هر سفر زیارتی باید مورد توجه قرار گیرد.

اهتمام به ذکر و توجه به خدا در حرم مطهر امام حسین (علیه السلام)

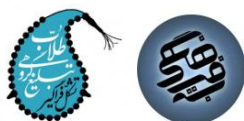

از زائران سیدالشهدا (علیه السلام) انتظار می‌رود با دوستان و رفقا سخن کم بگویند، بسیار یاد خدا کنند و جامه های پاکیزه بپوشند، قبل از ورود به حرم، غسل کنند و با خشوع و رقت قلب بوده باشند و نماز بسیار بخوانند و بر محمد و آل محمد علیهم السلام بسیار صلوات بفرستند و از چیزهای ناشایست، خویشتن را نگه دارند، و از حرام و چیزهای شبهه ناک، کاملاً بپرهیزند، همه این آداب را محمد بن مسلم از امام صادق علیه السلام نقل می کند. ۹- از ابوسعید مدائنی نقل شده که می گوید: محضر امام صادق علیه السلام رسیدم و پرسیدم: آیا به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلام بروم؟ فرمود: آری، برو به زیارت قبر امام حسین علیه السلام، نیک ترین نیکان، پاکیزه ترین پاکیزگان و نیکوکارترین نیکوکاران، و چون آن حضرت را زیارت کردی نزد آن حضرت دو رکعت نماز بجای آور و در آن دو رکعت، سوره یس و الرحمن بخوان که اگر چنین کنی ثواب عظیمی برای تو خواهد بود *

خواندن زیارت اربعین

یکی از ویژگی های شیعیان اهل بیت علیهم السلام در اربعین حسینی خواندن زیارت اربعین است؛ در داستان «جابر بن عبد الله انصاری» که روز اربعین شهادت امام حسین (علیه السلام) به زیارت قبر مبارکش آمد و غوغایی در آن جا بر پا کرد، آمده است جابر، زیارتنامه ای پر سوز و پر محتوا در برابر قبر امام حسین و یارانش ایراد کرد. زیارت این صحابی بزرگ، درسی است برای نابخدانی که از زیارت قبور اولیاءالله به خاطر کج فهمی و عدم درک حقیقت تعلیمات اسلام، ممانعت به عمل می آورند.

زیارت اربعین تنها در مورد امام حسین علیه السلام وارد شده، و برای سایر معصومین علیهم السلام زیارت اربعین وجود ندارد. این زیارت که از امام صادق علیه السلام نقل شده است. از زیارت های معروف و راوی آن مرحوم شیخ طوسی رحمه الله است. صدر حدیث نشان می دهد که می توان آن را از راه دور، و ذیل آن دلالت دارد که از راه نزدیک می توان خواند.

از گذشته دور تا زمان ما، هر زمان که شیعیان فرصتی پیدا می کردند، روز اربعین حسینی را به کربلا می رفتند و با شور و هیجان و اخلاص، آن حضرت را زیارت می نمودند. در این سال ها نیز میلیون ها عاشق دلسوخته اربعین را به کربلا می روند و شهیدان کربلا را زیارت می کنند. لذا بر متوسّلان به عنایات شهدای کربلا، لازم است در کنار توسّل و عزاداری و عشق به آن پاکان سرفراز؛ به خواندن زیارت اربعین نیز اهتمام ورزند.

سخن آخر

در خاتمه باید گفت زائران زیارت خود را در کنار مرقد نورانی سالار شهیدان طولانی نکنند و جای خود را به سرعت به دیگران بدهند تا در ثواب آنها نیز شریک باشند.

البته شاید به جا آوردن تمام آداب زیارت امام حسین (علیه السلام) برای همه زوآر امکان پذیر نباشد، در این صورت کافی است زائران در کناری بایستند و با توجّه، متن زیارت اربعین را بخوانند و در اهداف این قیام پرشکوه حسینی زیاد بیندیشند و روح و جان خود را با آن هماهنگ سازند.

هم چنین زائران اربعین حسینی برای ظهور حضرت مهدی (ارواحنا فداه) و نجات همه کشورهای اسلامی از شرّ اشرار و سعادت و سربلندی مسلمین دعا کنند.

